

NEREKIN YAIO NUN: Txillardegiri omenaldia
Liburuaren aurkezpena

Donostia, 2005-IX-20

2005eko irailaren 20an, *Nerekin yaio nun: Txillardegiri omenaldia* liburua aurkeztu du Euskaltzaindiak, Donostian. Aurkezpena honako hauek egin dute: Andres Urrutia euskaltzainburuak; Henrike Knörr, *Iker* sailburu eta liburuaren prestatzaileak; Ludger Mees, EHUko Euskara errektoreordeak; Roland Breton «Paris 8» Unibertsitateko irakasle emerituak eta Txillardegik berak.

Nerekin yaio nun: Txillardegiri omenaldia izeneko liburua, Euskaltzaindiak Jose Luis Alvarez Enparantza «Txillardegiri» eskaintzen dion omenaldi-liburua da. Liburua Akademiaren *Iker* bildumaren 17. zenbakia da eta Euskal Herriko Unibertsitatearen eta Akademiaren arteko hitzarmenari esker argitaratu da. Henrike Knörr Euskaltzaindiko *Iker* sailburua eta Pilartxo Etxeberria euskaltzain urgazlea eta UPV/EHU irakasleak izan dira prestatzaileak.

Liburuaren hasieran, Txillardegiren bibliografia hautatua eskaintzen da, Henrike Knörrek eta Pruden Gartzia, Azkue Bibliotekako zuzendariak prestatua. Haiek azaltzen duten bezala, hiru multzotan eman dute bibliografia: lehenik, lan akademikoak; bigarrenik, hainbat idazlan eta saiakera; eta hirugarrenik, Txillardegik berak hautatutako beste zenbait idazlan. Edozein modutan ere, Txillardegiren bibliografia osoa Euskaltzaindiaren webgunean kontsulta daiteke.

Hizkuntza, literatura eta historiari buruz 31 lagunek idatziriko lanek osatua da liburua. Lan gehienak euskaraz idatziak dira, eta hiru frantsesez eta bat gaztelaniaz.

Liburuaren izenburua Lizardik 1932an argitaratu zuen «Gure mintzo» olerkiaren lehen hitzak dira: «Nirekin yaio nun abesmiña»:

Nerekin yaio nun abesmiña,
ta aurtandik min ori dut izan samiña...
kanta nai, nai alper; mintzoa
peitu, miñak bear-eztigai gozoa!

Jose Luis Alvarez Enparantza *Txillardegi* Donostian sortu zen 1929ko irailaren 27an. Bilbon Ingeniaritza ikasi zuen. Idazle, irakasle eta politikaria.

Euskaltzain urgazlea da. Haren lanaz, horrela hitz egin du Andres Urrutia euskaltzainburuak:

Euskaltzale askoren abiapuntuak izan dira Txillardegiren lanak. Apartera joan gabe, belaunaldi oso baten lekukotza eman daiteke, haren *Leturiaren egunkari ezkutua; Hizkuntza eta pentsaera; Elsa Schleen...* eta beste asko aurrean ditugula. Miresmena eta aitortza, beraz, maisuari, eta, zer esanik ez, lanean jarraitzeko gonbita, euskarak eta euskalgintzak premiazkoak baitituzte Txillardegiren ekarpenak.

Bestetik, Ludger Mees EHUko Euskara errektoreordeak, Txillardegiren lana goraiatu du:

EHUko ibilbidearen funtsezko zati bat bihurtu da Txillardegi. Unibertsitatearen historian, bidelagun izan dugu, hasiera-hasieratik, esan du Meesek.

Euskararen corpusa nola gizarteratu?

Henrike Knörren esanetan, bestalde, Txillardegi:

irakasle, pentsalari, saiakeragile, hegada handiko eta alor anitzeko idazlea dugu. Langile sutsua, euskararen mina eta grina gazte-gaztetik zekarrena. Euskararik gabe, gure Herria hondamendira joango zela garbi zekusana.

Txillardegiren itzala, Knörren aburuz, luzea eta emankorra da:

Bide luze horretan, ehunka, milaka euskaldun, izan gara eta gara Txillardegiren irakurle.

Henrike Knörrekin batera, Pilartxo Etxeberriak koordinatu du Txillardegiri eskainitako liburua. Etxeberria, baina, ez da aurkezpenean izan eta bere hitzak Knörrek berak irakurri ditu:

Euskara ardatz eta zimentarri harturik, bizitza osoan jardun du eta dihardu euskararen alde: ezagutza hobetzen, lantzen, sakontzen eta atze-aurreak arakatzen.

Euskararen batasunean, baita fonetika, fonologia eta prosodia bezalako alorretan lan handia egin duela gogorarazi nahi izan du Etxeberriak; honen nahia, azken batez, hauxe besterik ez da izan:

Bere bizitzan zimentarri sendo izan diren euskararen eta aberriaren aldeko lana goraiatzea litzateke nire asmoa.

Aurkezpenean, Roland Breton «Paris 8» Unibertsitateko irakasle emerituak ere parte hartu zuen, Txillardegiren lana goraiatuz.

Amaitzeko, omenduak hitz egin ditu. Argi hitz egin ere, ohi duen bezala. Eta, jakina, euskarari buruz mintzatu da Txillardegi:

Corpusaren mailan –azpimarratu du– Euskal Herrian egin ditugun gauzak harrigarriak dira, oso ondo egin dira gauzak. Baina arazo bat daukagu: corpus hori nola gizarteratu behar dugu?

Arazo psiko-politikoak eta ahoskera-problema ere aipatu ditu. Baina, Txillardegiren ustez, problema nagusia erabileran datza:

Oztopo nagusia erdaldun elebakarrak dira, euskaraz hitz egiteko unean. Elebakarrek inposatzen digute beren legea.

Euskal Herriko lurralde guztietan euskarak dituen egoera ezberdinez hitz egin du, Nafarroan, Ipar Euskal Herrian eta Euskal Autonomia Erkidegoan hizkuntzaren estatusa eta egoera legala ez da berdina; eta, amaitzeko zera azpimarratu du:

Hizkuntza bat lurralderik gabe ez da ezer. Hizkuntza batek bere lurraldea behar du.